

Актыўна ўдзельнічае ў добраўпарадкаванні і працы па аднаўленні помнікаў гісторыі і культуры. Фотаамаатар. Фотавыстава «Мой родны кут» экспанавалася ў Лепельскай раённай бібліятэцы (2008). Удзельнік навукова-практычных канферэнцый «Лепельскія чытанні», якія ладзяцца Лепельскім краязнаўчым музеем.

Тв.: Першы паход лепяльчан па Бярэзіне // ЛК. — 2001. — № 41. — С. 2; За чатыры дні на Нарач і назад на веласіпедах // ЛК. — 2001; 60 кіламетраў уражанняў // ЛК. — 2001. — № 94. — С. 2; На байдарках па Ушачыне // ЛК. — 2002. — № 59. — С. 2; Лыжная вандроўка // ЛК. — 2003. — № 20. — С. 2; Водная вандроўка // ЛК. — 2003. — № 51. — С. 3; На байдарках па Эсе // ЛК. — 2004. — № 65. — С. 3; Змею камень вырuchy // ЛК. — 2004. — № 78. — С. 3; Па азёрах на байдарцы // ЛК. — 2005. — № 50. — С. 2.

Літ.: Шпакоўская Г. Лепельскія вандроўнікі // НС. — 2004. — № 116. — С. 5; Шушкевіч У. Знайшлі рэдкі помнік: [знаходка паселішча бронзавога века каля в. Верабкі] // ЛК. — 2006. — № 100. — С. 3; Анкета «Краязнаўцы Віцебшчыны». Хацкевіч В.Д. (27.11.2008) // Асабісты архіў М.В. Півавара.

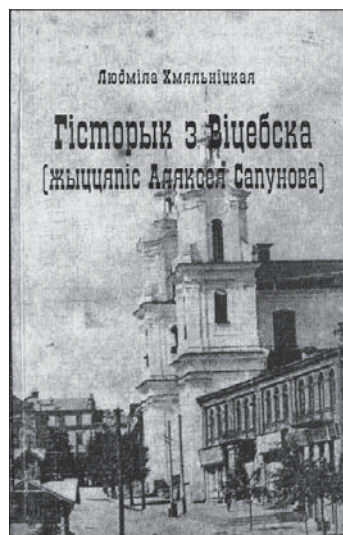
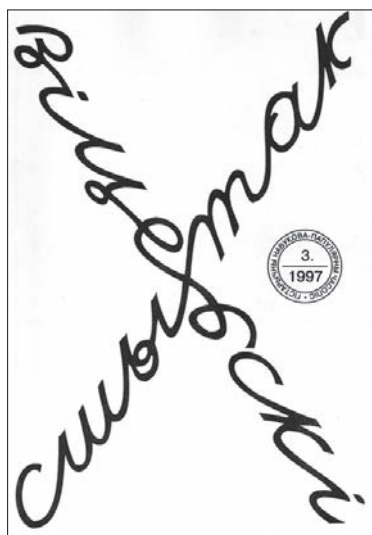
ХМЯЛЬНІЦКАЯ ЛЮДМІЛА УЛАДЗІМІРАЎНА (Аляксандра Салома, В. Солома, А.С.) (17.10.1961, г. Віцебск), гісторык, музейны работнік, краязнаўца. Скончыла СШ № 34 г. Віцебска (1976), гіст. факультэт БДУ (1988). Працавала мантажніцай радыёапаратуры на Віцебскім тэлевізійным заводзе (1980–1981), майстрам вытворчага навучання ў ПТВ № 154 г. Віцебска (1981–1984), аператарам ЭВМ у Віцебскім ПКБ АСК, (1984–1988); малодшым навуковым супрацоўнікам у ВАКМ (1988–1989), мастацтвазнаўцам у НДІ «Белспецпраектрэстаўрацыя» (1989–1993), ст. навуковым супрацоўнікам у ВАКМ (1993–1998), дырэктарам Музея Марка Шагала (з 1998).

Краязнаўчую дзейнасць пачала пад час вучобы ў БДУ. Значны ўплыў на выбар тэмы даследавання зрабілі Г. Кісялёў і А. Мальдзіс. Займаецца даследаваннямі гісторыі і культуры Віцебска і Віцебшчыны XVIII – пачатку XX ст. Займалася стварэннем выстаў (пераважна мастацкіх), пад час працы ў ВАКМ брала ўдзел у фарміраванні калекцыі віцебскай кафлі. У межах выканання прафесійных абавязкаў займаецца развіццём музея М. Шагала.

Брала ўдзел у больш за 40 краязнаўчых і навуковых канферэнцыях, якія праходзілі ў Віцебску, Браславе, Полацку, в. Сар’і, Мінску, Гродне, Маскве, Варшаве, Кракаве. Сярод найбольш важных адзначым Першыя Сапуноўскія чытанні (Віцебск, 1991), Міжнародныя Шагалаўскія чытанні (Віцебск, 1994–2009), Міжнародную навуковую канферэнцыю «Рым-IV» (Гродна, 1993), Другі і Трэці Міжнародныя кангрэсы беларусістаў (Мінск, 1995, 2000), Міжнародную канферэнцыю «Агульная спадчына: мастацтва зямель былой Рэчы Паспалітай» (Варшава, 1999). Падтрымлівае кантакты з Міжнароднай асацыяцыяй беларусістаў і прыватныя кантакты са шматлікімі даследчыкамі з Расіі, Польшчы, Латвіі, Швейцарыі, Францыі, Германіі, Вялікабрытаніі, Ізраіля.

Аўтар некалькіх кніг па гісторыі і культуры Віцебшчыны, сярод якіх адзначым манаграфію, прысвечаную жыццю і дзейнасці А.П. Сапунова «Гісторык з Віцебска», нарыс «На Белай Русі ў Сар’і...», прысвечаны роду Лапацінскіх на Віцебшчыне, пучыводнік па

Віцебску (2 выданні), «Шагал і Віцебск» (2 выданні). Аўтар некалькіх артыкулаў, якія прысвечаны роду Лапацінскіх, Віцебскаму губернскаму статыстычнаму камітэту, «Віцебскаму шывтку», у энцыклапедычных выданнях Беларусі, кнізе «Памяць» г. Віцебска. Аўтар значнай колькасці артыкулаў у навуковым і перыядычным друку. Падрыхтавала да друку працу «Дзе Віцьба з хвалямі Дзвіны... (гісторыя Віцебска IX – пачатку XX стагоддзя)».

Брала актыўны ўдзел у арганізацыі працы Віцебскага абласнога краязнаўчага аб'яднання, выконвала абавязкі старшыні (1994–1999). Гал. рэдактар гіст. навукова-папулярнага часопіса «Віцебскі шывтак» (з 1994 г., выйшлі 4 нумары), гал. рэдактар «Бюлетеня Музея Марка Шагала» (з 2000 г., выйшлі 17 нумароў).

Тв.: Кнігі: Ратуша. — Віцебск, 1997. — 8 с.; Гісторык з Віцебска: жыццяпіс Аляксея Сапунова. — Мн.: Энцыклапедыкс, 2001. — 256 с.; На Белай Русі ў Сар'і...: нарыс з гісторыі маёнтка і роду Лапацінскіх. — СПб.; Мн.: ВІРД, 2001. — 102 с.; Віцебск: пазнавальны. — Мн., 2003. — 74 с.; Шагал і Віцебск = Шагал и Витебск = Chagall and Vitebsk / аўт. тэксту Л.У. Хмяльніцкая. — Мн.: Беларусь, 2006.

Артыкулы ў энцыклапедыях: Віцебскі губернскі статыстычны камітэт // Археалогія і нумізматыка Беларусі: энцыклапедыя. — Мн., 1993. — С. 135; Лапацінскі (Łopaciński) Эўзэбіюш // ЭГБ. — Мн., 1997. — Т. 4. — С. 333; Лапацінскія // ЭГБ. — Мн., 1997. — Т. 4. — С. 334; «Віцебскі шывтак» // ЭГБ. — Т. 6. Кн. 2. — Мн., 2003. — С. 358; Развіццё асветы і народнай адукацыі ў Віцебску // Памяць. Віцебск. Кн. 1. — Мн., 2002. — С. 165–173; Віцебскія гімназіі // Памяць. Віцебск. Кн. 1. — Мн., 2002. — С. 173–181; Музей Марка Шагала // Памяць. Віцебск. Кн. 1. — Мн., 2002. — С. 646–647.

Артыкулы ў навуковым друку: Матэрыялы да біяграфіі А.П. Сапунова // Браслаўскія чытанні: матэрыялы 2-й навукова-краязнаўчай канферэнцыі, прысвечанай 925-годдзю Браслава (1065–1990). — Браслаў, 1991. — С. 71–72; (разам з М. Паўлавым) Доктар Гібенталь, вынаходца гіпсавай імабілізацыі ў медыцыне, вядомы практык // Дзеячы аховы здароўя і медыцынскай навукі Беларусі і Літвы на пераломе XVIII–XIX стагоддзяў: матэрыялы навукова-практычнай канферэнцыі, 11–12 траўня 1992 г. — Гродна; Белавічы, 1992. — С. 63–66; Віцебскі базыльянскі кляштар і Царква Св. Язафата // Навуковая канферэнцыя «Віцебшчына старадаўняя і сучасная»: тэзісы дакладаў. — Віцебск, 1993. — С. 24–26; (разам з Т.С. Бубенькай) Кафля з гербамі Агінскіх з Віцебска // Гісторыка-археалагічны зборнік. — 1994. — № 3. — С. 115–121; (разам з І. Цішкіным) Езуіцкі калегіум у Оршы // Гісторыка-археалагічны зборнік. — 1994. — № 3. — С. 228–236; 3 гісторыі віцебскага базыльянскага кляштара // Гісторыка-археалагічны зборнік. — 1994. — № 4. — С. 201–216; Лакальны асаблівасці і ўплыў еўрапейскай традыцыі на фарміраванне архітэктурнага аблічча Віцебска // Беларусіка. Albaruthenica. — Мн., 1994. — Кн. 3. — С. 209–212; (разам з А. Міхайлюковым) Перспектывы развіцця музея Марка Шагала ў Віцебску // Беларусіка. Albaruthenica. — Мн., 1995. — Кн. 4. — С. 230–235; Віцебскае старажытнасховішча: епархіяльны музей ці уніяцкі збор? // Беларуская-руская культурнае ўзаемадзеянне канца XIX – пачатку XX ст.: матэрыялы навуковай канферэнцыі, прысвечанай 150-годдзю з дня нараджэння І.Я.Рэпіна і 100-годдзю знаходжання мастака на Беларусі. — Віцебск, 1995. — С. 55–63; Род фундатараў і мецэнатаў // Віцебскі шывтак. — 1995. — № 1. — С. 42–51; (разам з Т.С. Бубенькай) Кафля з гербамі Агінскіх з Віцебска // Віцебскі шывтак. — 1995. — № 1. — С. 63–64; 3 гісторыі Віцебскага царкоўна-археалагічнага музея // Віцебскі шывтак. — 1995. — № 1. — С. 65–71; Из истории Покровской улицы — родной улицы Марка Шагала // Шагаловский сборник. — Витебск, 1996. — С. 231–240; О трех витебских пейзажах Марка Шагала // Тамсама. — С. 241–244; Лютэранскі некропаль у Віцебску // Беларуская-нямецкае грамадска-культурнае ўзаемадзеянне: Гісторыя, сучаснасць, перспектывы: матэрыялы Міжнароднага «круглага стала», 29–30 красавіка 1996 г. Беларусіка. Albaruthenica. — Мн., 1996. — Кн. 7. — С. 163–164; 3 гісторыі віцебскага базыльянскага кляштара // Віцебскі шывтак. — 1996. — № 2. — С. 46–53; Культурна-мецэнацкая дзейнасць князёў Агінскіх на Віцебшчыне // Беларусь паміж Усходам і Захадам: Праблемы міжнацыянальнага, міжрэгіянага і міжкультурнага ўзаемадзеяння, дыялогу і сінтэзу. Беларусіка. Albaruthenica. — Мн., 1997. — Кн. 6. — Ч. 2. — С. 34–44; Віцебскі царкоўна-археалагічны музей // 3 глыбі выкоў. Наш край. Гістарычна-культуралагічны зборнік. — Мн., 1997. — Вып. 2. — С. 4–15; Гарадскі краевід на віцебскіх работах Марка Шагала // Зборнік выступленняў на навуковай канферэнцыі, прысвечанай 75-годдзю віцебскай мастацкай школы. — Віцебск, 1994. — С. 34–37; За што судзілі паэта Тадэвуша Ладу-Заблоцкага // Віцебскі шывтак. — 1997. — № 3. — С. 24–32; Из истории витебских синогов // Мишпоха. — 1998. — № 4. — С. 25–27; Штрихи к портрету // Мишпоха. — 1998. — № 4. — С. 30–32; Адляніцкія-Пачобуты гэрбу «Здарбожац» на Віцебшчыне // Годнасць. — 1997. — № 2 (4). — С. 31–39; Шагалаўскія дні ў Віцебску // КіД. — 1999. — № 9–10. — С. 22–23; А.П. Сапуноў і Віцебская вучоная архіўная камісія // 90 гадоў Віцебскай вучонай архіўнай камісіі: матэрыялы навукова-практычнай канферэнцыі. — Мінск; Віцебск, 2000. — С. 40–44; Апошняя гады // Полоцкий летописец. — 1993. — № 1 (2). — С. 82–86; Гісторык з Віцебска: жыццяпіс Аляксея Сапунова // Віцебскі шывтак. — 2000. — № 4. — С. 3–63; Віцебскія карані роду Адляніцкіх-Пачобутаў // Віцебскі шывтак. — 2000. — № 4. — С. 132–136; Несколько фактов из истории одного здания // Бюллетень Музея Марка Шагала. — 2002. — № 2 (8). — С. 23–24; Новые сведения к биографии Беллы Розенфельд витебского периода // Бюллетень Музея Марка Шагала. — 2003. — № 2 (10). — С. 13–17; Сентябрьский конфликт 1919 года в Народном художественном училище // Тамсама. — 2003. — № 2 (10). — С. 17–20; Из истории витебской еврейской общины XVI–XVII вв. // Шагаловский сборник: материалы VI–IX Шагаловских чтений в Витебске (1996–1999). Вып. 2. — Витебск, 2004. — С. 88–92; Витебское окружение Марка Шагала: Виктор Меклер, Тея Брахман, Оскар Мещанинов, Осип Цадкин, Михаил Либаков, Рувим Мазель // Бюллетень Музея Марка Шагала. — 2005. — № 13. — С. 55–63; Віцебск і Шагал // Мастацтва. — 2006. — № 9. — С. 54–55; Марк Шагал и Витебская мasonicкая ложа // Бюллетень Музея Марка Шагала. — Вып. 15. — Мн.: Рифтур, 2008. — С. 75–80; Die Rückkehr von Marc Chagall nach Witebsk // Wostok. Belarus. In Zentrum Europas. — 2002. — Tom VII. — S. 24–26; Ludmiła Chmielnicka. Działalność kulturalno-mecenasowska Ogińskich na Witebszczyźnie // Przegląd wschodni. — 2001. — Tom VII. — Zsz. 4 (28). — S. 1043–1060; Гістарычныя звесткі пра патгаліцкія землі ў працах віцебскага гісторыка А. П. Сапунова, 1852–1924 // Беларусь і Латвія: адміністрацыйнае,

сацыяльна-эканамічнае і культурнае ўзаемадзеянне ў Дзвінскім рэгіёне: матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі «Разам на працягу стагоддзяў (беларуска-латышскія ўзаемадачынненні ў Дзвінскім рэгіёне)», Віцебск, 14–15 лістапада, 2006 год / пад рэд. Л. Хмяльніцкай. — Мн.: Тонпik, 2006. — С. 66–83; Сплетеныя судбы: Исаак Розенфельд, Софья Дымшиц-Толстая, Марк и Белла Шагалы // Бюллетень Музея Марка Шагала. Вып. 14. — Витебск, 2006. — С. 87–109; Марк Шагал. Возвращение на родину // Декоративное искусство (Москва). — 2006. — № 6. — С. 50–53; Летняя школа при Музее Шагала: искусство без границ // Бюллетень Музея Марка Шагала. Вып. 15. — Мн.: Рифтур, 2008. — С. 17–21; Марк Шагал и витебская масонская ложа // Бюллетень Музея Марка Шагала. Вып. 15. — Мн.: Рифтур, 2008. — С. 75–80; Марк Шагал в художественной культуре Беларуси 1920–1990-х годов // Шагаловский сборник. Вып. 3: материалы X–XIV Шагаловских чтений в Витебске (2000–2004). — Мн.: Рифтур, 2008. — С. 92–99; Архитектурный пейзаж на работах Марка Шагала витебского периода // Тамсама. — С. 100–103; Новые сведения к биографии Беллы Розенфельд витебского периода // Тамсама. — С. 104–109; Сентябрьский конфликт 1919 года в Витебском народном художественном училище // Тамсама. — С. 110–114; Марк Шагал: Годы учебы в Витебском городском училище // Тамсама. — С. 115–124; (разам з В. Шышанавым) К истории коллекций современного искусства в музеях Витебска, 1918–1941 гг. // Тамсама. — С. 125–161; Философ Семен Грузенберг и академическая среда Витебска 1919–1920 годов // Невельский сборник. Вып. 13. — СПб.: Акрополь, 2008. — С. 117–130; «Il était le levain de sa generation». Lettres de Blaise Cendrars a Marc Chagall, moi – octobre 1913 // Dis-moi, Blaise. Leger, Chagall, Picasso et Blaise Cendrars, 27 juin – 12 octobre 2009. — Paris, 2009. — P. 77–81; Иллюстрации Марка Шагала к поэме Н. В. Гоголя «Мертвые души» = Illustrations by Marc Chagall for N. N. Gogol «Dead souls»: сопроводительный текст к набору репродукций. — Мн.: Минская печатная фабрика Гознака, 2009; Беларусь – Латвия: Новый мост культурного сотрудничества // Бюллетень Музея Марка Шагала. Вып. 16–17. — Витебск: ВОТ, 2009. — С. 12–13; К истории одной идеи Марка Шагала: От городского художественного музея к Музею современного искусства в Витебске // Тамсама. — С. 102–114; «Привал комедиантов»: Первый театральный опыт Марка Шагала // Тамсама. — С. 115–122.

Артыкулы ў мясцовым перыядычным друку: Першы дзяржаўны архіў на Беларусі: Віцебскі архіў старажытных актаў // ВР. — 1989. — № 164. — С. 4; На Театральнай, у Пиона // ВК. — 1990. — 14 ліп.; Хто зруйнаваў Замкавую гару? // ВР. — 1990. — № 146; Вечны помнік Віцебшчыне // ВР. — 1990. — 9 жніўня; Віцебскія вежы // ВР. — 1990. — № 197; 3 віцебскай геральдыкі // ВР. — 1990. — 6 снеж.; У Зафата. На Спасской // ВК. — 1990. — № 26 (1, 8, 15, 22 снеж.; За сто лет до революции // ВК. — 1991. — 9 сак.; Университет в Витебске // ВК. — 1991. — № 11. — С. 6; Ён ведаў больш за нас // ВК. — 1991. — 23, 30 сак.; Энциклапедыя паўночнай Беларусі // ВР. — 1991. — № 58–61; Апошнія гады // ВР. — 1991. — 27, 28, 29 сак.; Памяці прафесара // ВР. — 1991. — 30 сак.; Віцебская гімназія // ВР. — 1992. — 21, 22 студз.; Толькі дождж спас Витебск // ВК. — 1992. — 13 лют.; Картины весьма мрачны и мало утешительны // ВК. — 1992. — 20 лют.; Пять парикмахеров и 34 золотых дел мастера // ВК. — 1992. — 27 лют.; Віцебскія базыльяне // Выбар. — 1992. — № 5. — С. 4–5; «На Белай Русі, у Сар'і...» // ВР. — 1992. — 4 чэрв.; Старыя дамы Віцебска // ВК. — 1992. — 16, 30 крас., 14, 21, 28 мая, 11, 25 чэрв., 2 ліп.; (разам з І. Цішкіным) Адкрыццё Аршанскага езуіцкага калегіума // АГ. — 1992. — 7 ліп.; Витебская магдебургия // Славянский базар. — 1992. — 18 ліп.; Віцебскае старажытнасховішча // ГлР. — 1992. — 5 ліст.; Вы не из шляхты? // ВК. — 1993. — 3 снеж.; Князі Агінскія ў Віцебску // Выбар. — 1993. — № 12. — С. 3; Даследчык і краязнаўца // БЗ. — 1993. — 6, 9 кастр.; Смаляны: нарыс з гісторыі вёскі // ГлР. — 1993. — 11, 18 ліст, 2, 9, 16, 23 снеж.; Аршанскі езуіцкі калегіум // ГлР. — 1994. — 22, 29 верас.; Падземны горад // Наша Ніва. — 1995. — № 5; Царква на Прачысценскай гары // Витебские ведомости. — 1995. — 25 жніўня; У Маркавым манастыры // Витебские ведомости. — 1995. — 8 верас.; Вуліца, якую ведаюць у свеце // ГлР. — 1995. — 28 верас.; У Віцебску, у Задзвінні // ГлР. — 1996. — 1, 8 лют.; Царква ў Маркавым манастыры // Віцебчы. — 1997. — 28 чэрв.; Гісторыка-краязнаўчыя перыядыкі Віцебшчыны // ГлР. — 1997. — 13 сак.; «...К оздобе меской» // ГлР. — 1997. — 24 крас.; Шагал и КГБ // ВК. — 2002. — 9 жніўня; Mecenat książąt Ogińskich na Witebszczyźnie // Głos znad Niemna. — 2000. — 6 stycz.; Калона ў гонар Канстытуцыі // ТiО. — 2008. — № 18. — С. 12; Набыткі веку Асветы // ТiО. — 2008. — № 19. — С. 12; Падарожжа з ВКП да Карла Вялікага // ТiО. — 2008. — № 20. — С. 7; Тры партрэты Яна Рустэма // ТiО. — 2008. — № 21. — С. 7; Архітэктурная перліна неаготыкі Беларусі // ТiО. — 2008. — № 22. — С. 12; Смалянскі замак // ТiО. — 2008. — № 24. — С. 12; Пра мястэчка Смаляны і «Помнік III Інтэрнацыяналу» // ТiО. — 2008. — № 27. — С. 16; Апошні прытулак Тамаша Зана // ПiО. — 2008. — № 35. — С. 27; Бона Сфорца і Смаляны: гісторыя пра тое, чаго не было // ПiО. — 2008. — № 39. — С. 23; «Город, фанатически любящий оперу» // ВВ. — 2009. — 12 ліст. — С. X; Гастрольный тур Мейерхольда // ВВ. — 2009. — 17 снеж. — С. X.

Літ.: Шпакоўская Г. «Віцебскі сшытак» доўжыць расповед // НС. — 2001. — 23 студз. — С. 5; Пукшанскі А. Музей Шагала — в XXI век // ВК. — 2001. — № 17. — С. 1, 3; Дружкова Кс. Гаспадыня дома Шагала // ВР. — 2001. — 7 ліп. — С. 6; Шпакоўская Г. Людміла Хмяльніцкая: «Я адпачываю ў архіве» // НС. — 2002. — 4 мая. — С. 5; Анкета «Краязнаўцы Віцебшчыны». Хмяльніцкая Л.У. (3.12.2006) // Асабісты архіў М.В. Півавара.

ХМЯЛЮК МАРЫЯ ГЕНРЫХАЎНА (5.08.1955, в. Белакозы Бераставіцкага раёна Гродзенскай вобл.), архівіст, краязнаўца. Скончыла факультэт гісторыі і грамадазнаўства ГрДУ (1978). Працавала настаўнікам геаграфіі Макаравецкай ВШ Бераставіцкага раёна Гродзенскай вобл. (1972–1973), настаўнікам нямецкай мовы, выхавателем інтэрната Гладкаўскай ВШ Чавускага раёна Магілёўскай вобл. (1973–1977), інструктарам Чавускага райвыканкама Магілёўскай вобл. (1977–1982), інструктарам Талачынскага райвыканкама (1982–1987), карэктарам, карэспандэнтам раённай газеты «Время Ямала» Цюменскай вобл. РФ (1987–1992), інструктарам фізічнай культуры, спорту і турызму

